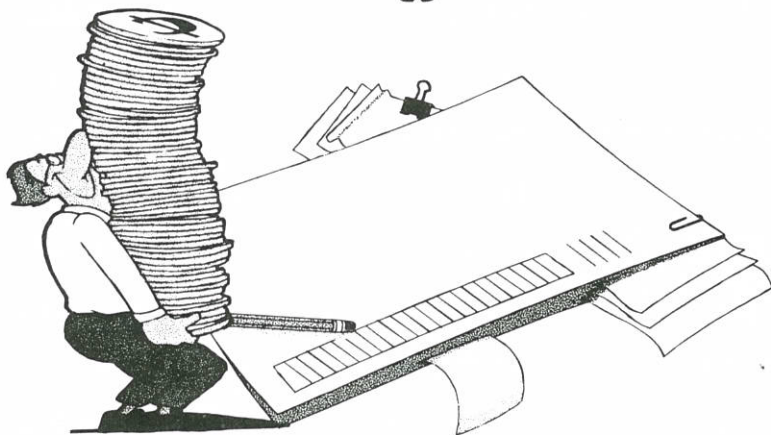

กฎหมาย โกสต์วี่ เรื่อง ๑ จะฟ้องคดีกู้ยืมเงิน ต้องมีหลักฐานนะ...จะบอกให้

* โชติช่วง ช่างทอง

การทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเรามากที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ "การกู้ยืม" การกู้ยืมเงินนั้นเมื่อผู้กู้และผู้ให้กู้แสดงเจตนาออกมารตรงกันว่าตกลงกู้ยืมเงินกันก็เกิดเป็นสัญญา ซึ่งภาษานักกฎหมายเขาใช้ว่าผู้กู้และผู้ให้กู้มี "คำเสนอ" และ "คำสนอง" ตรงกันก็เกิดเป็นสัญญา เมื่อเกิดสัญญากู้ยืมเงินขึ้นแล้วผู้กู้และผู้ให้กู้ต่างมีหน้าที่ต่อกันคือ ผู้ให้กู้มีหน้าที่ต้องส่งมอบเงินที่กู้ให้แก่มูล และผู้กู้มีหน้าที่ต้องคืนเงินกู้ให้แก่ผู้ให้กู้ตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

ถ้าผู้เอาเงินเขาไปแล้วชดใช้คืนแก่ผู้ให้กู้ตามที่ตกลงไว้ก็ไม่มีปัญหา แต่ปัญหาจะเกิดก็ตรงที่ผู้เอาเงินเขาไปแล้วไม่ยอมชดใช้คืนนั่นเอง และเกิดเป็นภาระของผู้ให้กู้ที่จะไปฟ้องร้องต่อศาลขอบังคับให้ผู้กู้ชำระเงินคืน

การที่ผู้ให้กู้จะฟ้องร้องเป็นคดีให้ผู้ชำระเงินคืนได้ก็ต้องมีพยานหลักฐานไปแสดงต่อศาลว่าผู้กู้ได้กู้ยืมเงินผู้ให้กู้ไปจริง และพยานหลักฐานนั้น หากเป็นการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไป ก็ต้องมี "หลักฐานเป็นหนังสือ" ไปแสดงต่อศาล จะเอาพยานบุคคลเช่นตัวผู้ให้กู้

* ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัย

เองหรือบุคคลอื่นที่รู้เห็นไปเบิกความตามลำพังไม่ได้ หากมีแต่พยานบุคคลไปสืบ จะต้องถือว่าการกู้ยืมเงินรายนี้ไม่มีหลักฐานการกู้ยืม จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ที่เป็นดังนี้เพราะกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติเป็นหลักในเรื่องนี้คือ มาตรา ๖๕๓ วรรคแรก ที่บัญญัติว่า "การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่"

ตามมาตรา ๖๕๓ วรรคแรก ดังกล่าวข้างต้น คำว่า หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญนั้น หมายความว่า

- หลักฐานการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นต้องเป็นสัญญากู้ยืมเงิน แต่เป็นหนังสืออะไรก็ได้ขอให้ข้อความแสดงว่ามีการกู้ยืมกัน จะยอมชำระให้แก่กัน และได้กล่าวถึงจำนวนเงินด้วยก็พอ

- หลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือนั้น จะต้องลงลายมือชื่อผู้ยืม จึงจะนำไปฟ้องร้องให้ผู้ยืมรับผิดชอบได้

- ตัวอย่างหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือ เช่น บันทึกเปรียบเทียบที่อำเภอ บันทึกประจำวันของสถานีตำรวจ และจดหมายโต้ตอบ เป็นต้น

- หลักฐานการกู้ยืมเงิน จะเป็นเอกสารฉบับเดียวหรือหลายฉบับประกอบกันก็ได้ จะทำให้ไว้แก่ใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำให้ไว้แก่ผู้ให้กู้ จะทำเป็นภาษาใดก็ได้และจะทำเมื่อใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำขึ้นขณะทำสัญญา แต่

ต้องมีอยู่ขณะฟ้องร้องบังคับคดี นอกจากนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีพยานลงลายมือชื่อไว้ด้วย

ตามหลักเกณฑ์ข้างต้นเห็นได้ว่า การกู้ยืมเงินนั้น ไม่จำเป็นต้องทำเป็นสัญญากู้ยืมเงินเพียงแต่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามที่กล่าวข้างต้นก็ใช้เป็นหลักฐานฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ แต่ส่วนใหญ่ผู้ให้กู้มักจะให้ผู้กู้ทำสัญญากู้ยืมเงินไว้ ซึ่งสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นแบบฟอร์มมีขายทั่วไปก็ใช้ได้

อย่างไรก็ตาม เรื่องการกู้ยืมเงินนี้ ถ้ากู้ยืมเงินกันและคิดดอกเบี้ยกันตรงไปตรงมาตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ก็จะไม่มีปัญหา แต่บางทีการกู้ยืมเงินก็มีข้อตกลงอะไรบางอย่างที่สลับซับซ้อนซ่อนอยู่ เขียนลงไปในสัญญากู้ยืมเงินไม่ได้ เช่นผู้ให้กู้เรียกดอกเบี้ยร้อยละ ๑๐ ต่อเดือนซึ่งเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ผู้ให้กู้ก็เลยเอาสัญญากู้ยืมเงินที่ยังไม่กรอกข้อความใด ๆ มาให้ผู้กู้ลงลายมือชื่อไว้ คิดว่าถ้าผู้กู้เบี้ยวก็จะเอาสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวมารอกข้อความเอาไปฟ้องก็จะได้ และจะได้ไ้จำนวนเงินกู้ตามใจชอบด้วย แต่ผลกลับจะเป็นตรงกันข้ามกับที่ผู้ให้กู้คิดเพราะ...

สัญญากู้ยืมเงินที่ผู้กู้ลงลายมือชื่อไว้โดยไม่ได้กรอกข้อความนี้ หากผู้ให้กู้นำเอาไปกรอกข้อความเองโดยกรอกจำนวนเงินให้สูงกว่าจำนวนที่กู้ยืมกันจริง โดยผู้กู้ไม่รู้เห็นยินยอมด้วยตามกฎหมายถือว่าสัญญากู้ยืมเงินนั้นเป็นเอกสารปลอม และผลก็คือผู้ให้กู้นำเอามาเป็นหลักฐานการฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง

หลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าวพิจารณาได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้ คือ

ฎีกาที่ ๒๖๕๒/๒๕๒๒ จำเลยกู้เงินไป ๘,๐๐๐ บาท โจทก์ให้จำเลยลงชื่อในช่องผู้กู้โดยไม่ได้กรอกข้อความอื่นในสัญญา ต่อมาโจทก์จึงกรอกข้อความในสัญญาและเขียนจำนวนเงินที่กู้เป็น ๘๐,๐๐๐ บาท และฟ้องเรียกเงินจากจำเลย สัญญาดังกล่าวเป็นเอกสารปลอมโจทก์ไม่อาจแสวงสิทธิจากเอกสารปลอมได้ ถือได้ว่าการกู้เงินระหว่างโจทก์จำเลยไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓

ฎีกาที่ ๒๑๖๓/๒๕๓๓ การที่โจทก์เปลี่ยนข้อความในสัญญาเงินเกินกว่าจำนวนหนี้ที่เป็นจริง โดยจำเลยไม่รู้เห็นยินยอมด้วย สัญญาดังกล่าวย่อมเป็นเอกสารปลอมใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่ และแม้ขณะโจทก์เปลี่ยนข้อความในสัญญา จำเลยจะได้อุ้มเงินโจทก์ไปจำนวนหนึ่งจริง ศาลก็จะบังคับให้จำเลยชำระหนี้โดยอาศัยมูลสัญญานี้ไม่ได้

ฎีกาที่ ๓๖๑๔/๒๕๓๕ กู้เงินเพียง ๓๐,๐๐๐ บาท โดยผู้กู้ลงลายมือชื่อในสัญญาซึ่งยังไม่ได้กรอก

ข้อความ และโจทก์มากรอกข้อความว่าเป็นว่ากู้จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ในภายหลัง โดยผู้กู้ไม่รู้เห็นยินยอมด้วย สัญญากูจึงเป็นเอกสารปลอมโจทก์ไม่อาจใช้เป็นหลักฐานในการกู้ยืมมาฟ้องบังคับคดี

บางทีการที่ผู้ให้กู้ให้ผู้ถูกลายมือชื่อไว้ในสัญญากู้ยืมเงินโดยไม่ได้กรอกข้อความนั้น แม้อันต่อมาผู้ให้กู้จะกรอกข้อความและจำนวนเงินลงไปตามความเป็นจริง แต่ผู้กู้ก็อาจจะฉ้อฉลหาช่องทางต่อสู้คดี โดยอ้างว่าผู้ให้กู้เขียนจำนวนเงินเกินกว่าความเป็นจริง ก็ทำให้ผู้ให้กู้ลำบากเหมือนกัน หรือมีเหตุอื่นปรากฏขึ้นทำให้ศาลเชื่อว่าผู้ให้กู้กรอกจำนวนเงินสูงเกินกว่าความเป็นจริง ผู้ให้กู้ก็อาจแพ้คดีได้ ทางที่ดีคือถ้ามีการกู้ยืมเงินกัน และตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินกัน โดยใช้แบบฟอร์มสัญญากู้ยืมเงินอย่างที่มีขายกันอยู่ทั่วไป ก็ควรให้ผู้กู้เป็นผู้กรอกข้อความเองทั้งหมด จะได้หมดปัญหา

ความจริงเรื่องกู้ยืมเงิน ยังมีแง่มุมต่าง ๆ อีกมาก แต่ถ้าเอามาเขียนเสียทั้งหมดก็คงจะไม่มีใครไปหาทนายความ ที่สำคัญคือศาลก็จะไม่มีงานทำ ผมคงจะต้องตกงานเสียเปล่า ๆ... □□